

P. Vayreda i Oliveres

Santa Maria del Mont

Butlletí Mensual

Any VI

Juliol de 1933

Núm. 63

XAMPANY GELAMA

Caves a VILAJUIGA (Girona)

Avis d'Administració

Preguem a tots els subscriptors que per tal de normalitzar la marxa de la nostra Administració, vulguin posar-se al corrent de llur respectiu abonament, a fi de què no ens haguem de veure obligats a suspendre la remesa del BUTLLETÍ.

L'import de la subscripció el poden fer a mans del capellà del Santuari, del Sr. Director del nostre BUTLLETÍ, o bé enviar-lo per Gir Postal o segells de correu al nostre representant a Girona que és Mn. Josep Oliver, Prev., carrer de Sant Francesc, núm. 9, on hom es pot dirigir per tots els afers d'administració. També es poden pagar les subscripcions a les llibreries de Joan Geli, C. Albareda, de Francesc Geli, C. Argenteria, de Girona, i Masdevall, de Figueres.

SANTA MARIA DEL MONT

Butlletí mensual

Director: PERE VAYBEDA I OLIVAS

Preu de subscripció: 2 pessetes l'any.

Número solt: 20 centims.

Anuncis a preus convencionals.

(Amb llicència eclesiàstica)

Possibilitats instructives de l'excursionisme

Allò més elemental que l'excursionisme ensenya és certament la geografia i la toponímia pairals. Corrent per muntanyes i plans això s'aprèn sense voler, sense intentar-ho entra pels ulls, per les orelles, i anem a dir per tots els «poros» de la pell.

Però es innegable que l'excursionisme ben organitzat és susceptible de proporcionar amb relativa facilitat un bell cabal d'altres coneixements dels ordres més diversos. Sense grans treballs un hom pot aprendre nocions ben precises de geologia, de mineralogia, de paleontologia, de botànica i de totes les branques de la Història natural, de Folk-lore, d'història etc.

En ço que fa a la Botànica, és el nostre parer que les entitats excursionistes ajudades d'alguna institució científica podrien establir fàcilment a la nostra terra els mitjans de fer conèixer, de vulgaritzar les particularitats més interessants de la nostra Flora, tan variada i tan digna d'ésser apreciada.

Una vegada que férem un tros de la ruta dels Alps en ésser al coll de Lauteret, (entre Briançon i Grenoble) punt de parada obligat dels auto-cars que asseguren el turisme en aquelles afraus, ens trobàrem amb la bella sorpresa d'un petit jardí botànic on sense gaires pretensions hi eren acoblades una munió d'es-

pècies de la flora alpina que d'altra manera el naturalista hauria hagut d'emprar moltes jornades per trobar-les. I allí mentre un hom espera el dinar te lleure suficient per coneixer-les sense grans treballs ni molèsties.

Tot recordant això, innumerables vegades ens hem preguntat per què a ningú se li ha acudit d'establir en algun indret del nostre Pireneu un jardí botànic semblant; a Núria, per exemple. Allí fóra facilíssim de trobar-hi un petit clos on fossin conreades les magnífiques espècies de la flora pirenenca, tan semblants a les de la flora alpina, i tan dignes d'ésser admirades no solament des del punt de vista científic, sinó encara sota l'aspecte purament estètic.

Els nerets, aquella varietat de saxifragues, de genciones que hi ha, les anèmones etc. ofereixen una varietat de floracions i de coloracions verament admirable.

I això que preconitzem per a Núria, en major o menor escala es podria repetir una mica per tot. Al nostre Santuari per exemple, no fóra pas gaire difícil de reunir una ben curiosa col·lecció de plantes de les que creixen per aquestes muntanyes entre elles l'explèndida Peonia tan admirada pels qui s'escauen pujar ací cap a les darreries de la Primavera.

I si ni a això es pugués arribar, ens sembla que no hauria pas d'ésser massa difícil de posar alguns rètols amb el nom científic i el nom vulgar a alguns exemplars arborescents dels més típics d'aquestes altituds que s'escaiguessin a la vora dels camins per on passen els excursionistes. Ací hi ha les Baldes, les Moixeres, els Faigs i moltes altres espècies que passen desapercebudes i faria bonic que fossin conegudes, que és el primer escaló perquè siguin estimades.

Precisament a la nostra muntanya tot treball de vulgarització botànica ha de resultar facilíssim car el gran botànic que fou el malaguanyat Estanislau Vayreda qui en coneixia tots els recons, va publicar-ne en un opúscol la Flòrula. De manera que la catalogació botànica de la nostra muntanya ja fa anys que és feta. Solament manca que els profans trobin mitjans a llur abast per a conèixer-ne les particularitats més destacades.

Tal volta algú somriurà en veure que ens afeixuguem planejant detalls de coses que a molts deixen indiferent. Mes a qui s'ho prengués així li respondríem que a tot arreu del món civilitzat les manifestacions de la cultura col·lectiva són la resultatància d'aquests menuts detalls.

Més mal per nosaltres si no en fem cas....

C. de BOLÓS

El traginer

En una o altra ocasió, tot excursionista s'haurà vist obligat a deixar pas, en una giragona del camí estret de muntanya, a la corrua més o menys llarga dels matxos de bast, que exhibeixen mandrosament els seus guarniments llampants de tatxes i els seus grans farcells grassos penjats a l'esquena.

Muntanya amunt, marxen cançoners al so de les ferradures i dels esquellerincs, i comanats per la veu cepada i rondinaire del traginer que va enganxat darrera l'últim matxo, i que amb el seu crit continuat fa llaurar dret aquelles bestioles.

Les espartenyas de betes, els pantalons de vellut, la faixa, la camisa fosca, la gorra negra i aquella armila de feltre gruixut, forrada de vermell i amb les butxaques esbatanades, li donen un aspecte adient amb la selvatgia de la muntanya; la tralla al coll, el caliquenyo i la botella de pell damunt el darrer matxo completen la indumentària, són peces que estan fermament lligades al traginer.

Aquest és sempre un home de cara fosca, ampla, ferreny, que pot aparentar trenta anys o en pot tenir cinquanta, que es diu el nom més innocent i natural del món, però, que li diuen el gravat, el cubano, o el vermell. El seu aspecte es osc, sorrut; aquest aspecte al pla, tu a tu, potser us intimidaria, però a la muntanya concorda perfectament amb els cims alterosos i punxants, o amb la buidor negra y misteriosa dels abims tancats de boscúria.

Si baixant us hi ensopegueu, li feu dues preguntes i li allargueu la petaca, o bé li doneu un cop de mà per a carregar les bestioles, el traginer, franc com és, se us destapa.

I si és entrat en anys, us explicarà bo i caminant tota la seva vida, des de quan era petit, que a cinc anys guardava ovelles, fins avui casat i emmainadat. Passant pel servei del noi i acabant amb el festeig de la mossa, suara molt ben casada, us anirà espi-golant tota una llarga llista de fets viscuts dins d'aquelles mun-tanyes, que coneix com el primer, pam a pam, des de la bauma més xica fins el darrer espadat, des de la carretera vella fins el camí d'anar allà on vulgueu, el nom d'aquella cinglera cantelluda, o el del rierol que trontolla rostos avall en mig del roquissam.

Es l'home que us parlarà del aplecs, on, tems ha, sortien a relluir fulles d'acer per qüestions ben fútils, que us parlarà d'anys de nevades i de llops famolencs, de tramuntanes traidores que arrancaven de socarrel arbres centenaris, de llamps i de tempestes copsades sota la cabana del pastor o dels que fan carbó a bosc, d'esllavissades paoroses, dels carlins i de la seva guerra, dels trabucaires que vivien com marquesos i que assolaven la terra baixa, del risc dels contrabandistes, de boires fosques d'hivern, i fins i tot us hi brodarà una rondalla, la de la núvia que va estimbar-se o d'aquell sant baró que feia penitència místicament, dins d'una cova encinglerada. I qui sap si també us contarà el drama terrible d'aquella cuca fera de set caps que cada dos per tres devorava una criatura, i una donzella en determinada diada de l'any, a més a més d'esgalabrar tots els ramats de la contrada.

I ja en plena febre confidencial, amb la veu esmortuïda, quasi amb l'alè solament, us contarà d'una clotarada on no fa pas mas-ses anys hi havia sortit por, i us explicarà que la por és un soroll de cadenes o uns traüts llunyans i fondos que us deixen estomor-dit o bé una ombra lluminosa que en les nits de fosca i en una hora fixa, us barra el pas o us esquiva els matxos, o cent coses més en que es manifesta això que ell anomena por, i qui sap si algun us contarà que ell n'ha vist de por i que malgrat la seva va-lentia, va apressar-se a tocar terreny segur.

I us compadirà quan apuntareu la rialla, i us dirà fins i tot que la jovenalla de la ciutat és gent descreguda ¡veliaquí!

El traginer doncs, el traginer entrat en anys, és l'arxiu de la muntanya, el sap molt d'allò que no porten les guies ni l'excur-

sionista ciutadà pot copsar en les seves curtes escapades a la muntanya.

Ell l'ha viscuda tota la vida, dia per dia, l'ha sentida com el que més, cada peça de la seva roba en regalima una tonalitat de la policromia muntanyenca, cada part del seu cos en porta arrapada l'essència dels roquissers tallats a pic i esgarrinxats i cremats per la intempèrie, els seus ulls en porten el blau clar dels horitzons asserenats, i el seu caracter adès la boira negra de l'hivern cru, adès al xim-xim rondinaire de la pluja fecunda.

Els seus matxos i els seus grans farcells grassos, la seva tralla, el caliquenyo, la seva armilla de butxaques esbatanades, la seva cara fosca i els ulls clars, la seva estreta de mà, franca, plena, però sobretot la seva veu aspra i rondinaire i el seu crit continuat, són records de muntanya que no se us esborraran mai més.

I és perquè el traginer, el traginer de tota la vida, n'és el fill predilecte, de la muntanya, n'és l'hereu autèntic, i per això tot ell en transpua el seu esperit. — C.

:: NOTICIARI ::

Després de brillants exàmens ha obtingut el grau de Llicenciat en Dret a la Universitat de Barcelona en Josep M.ª de Ribot i de Balle.

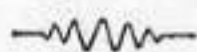
La Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat de la ciutat d'Olot ha efectuat una expedició al Santuari de Montgrony visitant de pas el monestir de Ripoll.

Ha estat nomenat mestre de les escoles graduades de la ciutat d'Olot el senyor Antoni Rodeja fins ara mestre de Castellfolit de la Roca.

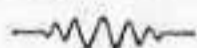
El dia 21 de juny es negà a Tortellà la nena Maria Quer. A. C. S.

La família Subirós de Tortellà s'ha vist augmentada amb el naixement d'una formosa nena.

El dia 13 de juliol tingué lloc a la parròquia de Crespià el casament dels joves Artur Sala i Jou amb Maria Tubert i Mir.

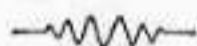
El dia 24 de juny celebrava sa primera missa en el poble de Llers el Rev. Joan Piera i Bech i a Crespià celebrava igual festa el Rev. Joan Llorens i Castellà, bon amic nostre. Per molts anys!

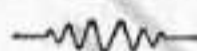
El dia 28 de juny a la parròquia de Tortellà s'uniren en sant matrimoni Francesc Cros Abel amb Margarida Lorient Vilanova.

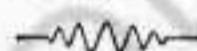
El dia de Sant Pere cantava sa primera missa a la parròquia d'Amer el Rev. Mn. Josep Xuglar i Figueres.

El dia 21 de juny Mn. Lluís Teixidor i Agustí celebrava sa primera missa a la capella de Pedrinyà.

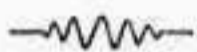
Ha estat nomenat mestre de Vilopriu el devot d'aquest Santuari en Llorenç Bosch i Clos qui fins ara venia exercint el mateix càrrec a Pontons (Barcelona).

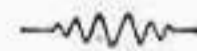
Després de brillants exàmens ha obtingut el títol de Llicenciat en Medicina i Cirurgia a la Facultat de Barcelona en Manuel Fort i Ramis.

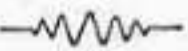
El dia 7 de juliol treballava tranquilament el masover del mas «Tries» de Maià qui assedegat, degut a la forta calor d'aquells dies begué aigua fresca, després de la qual cosa se sentí indisposat i morí quasi sobtadament. (A. C. S.).

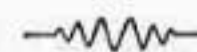
El dia 8 de juliol a la parròquia de Segaró foren celebrats uns funerals en sufragi del masover del mas «Nogueró».

El dia 13 de juliol fou administrat el Santíssim Viàtic a Clara Fontàs de Besalú.

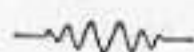

El Rev. Mn. Josep M.ª Gafas trasllada el seu domicili a Besalú.

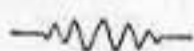

Els Srs. professors Valeri Ventura i Maria dels Angels González que tan dignament venien ocupant les escoles nacionals de

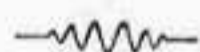
Beuda han estat destinats a ocupar les places importants de Besalú i La Linea (Cadiz) respectivament.

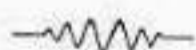
La fins ara, professora de Besalú Sra. Rossina Bassols de Cantarell passa a regentar una escola a la ciutat de Barcelona.

Es treballa amb molta activitat a la construcció de les noves escoles de Besalú i en l'arrajament d'un nou camp de fut-bol.

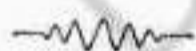
El dia 2 de juliol celebrà Besalú el vot de poble a la capella de Recolta amb una gran assistència.

El dia 13 de juliol s'unien en sant matrimoni a la parròquia de Crespià els joves Artur Sala i Maria Tubert.

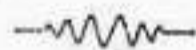

Els dies 16 i 17 de juliol el poble de Maià celebrava amb gran animació la seva festa petita amb solemne ofici, sardanes i balls amenitzats per l'orquestra «La Selvatana».

Circularen uns bonics programes anunciadors de la festa major de Dosquers que té lloc tots els anys per la diada de Sant Jaume i l'endemà.

L'orquestrina «Jaz Nev Iyorch» tocarà en el solemne ofici, sardanes i lluïts balls.

Heu's ací tres prestigis pairals que donen fesomia pròpia a la nostra terra. Per la taula, pa de blat; per la llar, llenya d'alzina i per la petaca del bon fumador PAPER CARLETS.

Moviment del Santuari

Dia 21 de juny. La revista mensual «Mi Apostolado» de Toledo demana al nostre Santuari l'estampa de la Verge, la seva història, postals i tota altra cosa que tingui relació amb el dit Santuari.

A aquest fi se li ha enviat una estampa de la Verge, goigs, virolai, novena, àlbum de postals, monografia i l'últim nombre de la nostra revista SANTA MARIA DEL MONT.

VISITES

El dia 24 de juny quatre visitants de Tarragona i Besalú.

El dia 25 nou visitants de Besalú i altres llocs.

El dia 27 cinc Germans de les E. C. de Fortianell.

El dia 29, 26 de Tortellà, 2 de Lligordà i 1 de Beuda.

El dia 2 de juliol visita de 10 devots de Navata, Tarabaus i Garrigàs.

El dia 4 tres visitants de Tarabaus i Vilamaniscle.

El dia 5 família Roca d'Olot en companyia del P. Victor Güell.

El dia 9, 30 visitants de Sant Joan les Fonts, Beuda i Segaró.

El dia 10, 5 visitants de Banyoles.

El dia 11 visita de 15 Germans Maristes de Pontós acompanyats del Sr. Ecònom d'aquella parròquia Mn. Llorenç Castanyer.

El dia 11 visita de dos devots d'Adri i Argelaguer.

El dia 14 visita de 12 excursionistes de Banyoles.

Els dies 26, 27, 28, 29 i 30 de juliol té lloc l'excursió anual que ve efectuant en aquest Santuari el Grup excursionista «Canigó» de Banyoles.

Necrològiques

Durant aquesta mesada hem de registrar les següents defuncions:

Mn. Joan Sidera, rector de Sors.

Sra. Manuela Jolis, a Barcelona.

Sra. Sabina Fàbrega, a Tortellà.

Sr. Lluís Matabosch, a Girona.

Sra. Rosa Tané, a Olot.

Déu nostre Senyor els hagi volgut obrir a tots les portes de la Glòria. R. I. P.

El dia 9 de juliol lliurà la seva ànima a Déu a l'edat de 82 anys, el senyor Ferran Plandiura, fill de la casa pairal del mateix nom, d'Argelaguer, oncle del nostre bon amic D. Leandre.

Era un gran devot de Sta. Maria del Mont i un fervorós cristià.

Déu el tingui al cel.

Pensió **CAMPÍ**

(antic «refectorium» del
Casal de l'Exercitant)

CANUDA, 4—BARCELONA

a càrrec del fondita

GERONI CAMPÍ

Habitacion amb aigu a corrent

Quarto de bany — Dutxe

Abonaments

Apat a 3, 4 i 5 pte (vi comorè)

Cèntrica - Seriosa - Econòmica

Canuda, 4 — Telèfon 22931

(Antic Caal de l'Exercitant)

No en cerqueu d'altra en anar a
BARCELONA

ÒPTICA SOLÀ

RAMBLA LLIBERTAT

GIRONA

BINOCLES DE LES

MILLORS MARQUES

BAROMETRES, TER-

MÓMETRES, HIGRO-

METRES I ALTRES

APARELLS PER ALS

EXCURSIONISTES

OBRES DE PERE VAYREDA

**EL PRIORAT DE LLADÓ
I LES SEVES FILIALS**

**SANTA MARIA DEL MONT
(NOTÍCIA HISTÓRICA D'AQUEST
SANTUARI)**

**ES VENEN A TOTES
LES LLIBRERIES**

SANTA MARIA DEL MONT

BUTLLETÍ MENSUAL

FRANQUEO CONCERTADO

Masó, imp. — Girona

GUIX

d'en Noguer de Segaró

Guix blanc d'alabastre

Alabastre en blocs per a escultura

Fàbrica: **SEGARÓ**

BESALU (Girona)

Agent de vendes: **CASA AYMAR**

SANT CELONI

Telefon, 5